

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

9. Probatur adorationem non solum osculatione pedum, Pontificibus
præberi, sed etiam inclinatione capitis, quando eorum nomina in
Orationibus publicis audiuntur. Ex part. 11. tract. addit. 1. res. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

disciplina imbuamur. Quod ea *Deuteronomio cap. 33.* fati liquido constare arbitror. In dextera eius ignea lex, dilexit populos, omnes Sancti in manu illius sunt, & qui appropinquat pedibus eius accipit de doctrina illius. Lex ignea Euangelium dicitur, quod cum Dominus enulgaret, magnum pietatis incendium excitatum est, nulla Imperatorum improbitate restinctum. Ardens quoque charitatis lumen effulsit, quod in hanc Urbem, eiusque Pastorem omnium ora, animosque conuertit, cum ab eo sit Christianæ Religionis exordium, pietatis fundamentum, & tandem fides per vniuersum orbem. Vbi subiectum nunciatur, Quamobrem meritis ad Pontificis nostri pedes prouoluimur, non tam vt hoc humili pietatis voto, eius summam dignitatem, atque excellentiam indicemus, quam quod etiam dum eius pedibus obuoluimur, certissimis fidei, & religionis instrumentis imbuamur. Hæc Stephanus.

Nec deseram hic adnorare, Andream de Saussay *loc. citat. cap. 4.* illa verba Ioannis *Apocal. 3.* Ecce dabo illos, vt veniant, & adorent ante pedes tuos, & scient, quia ego dilexi te: de adoratione Pontificia explicare.

RESOL. VIII.

An licitum sit præter genuflexionem, & pedum osculationem adorare Pontificem pectoris tunsio? Ex part. 11. tract. addit. 1. Ref. etiam 8.

§. 1. **C**vin quidam Conciliis meus ex nostra Religione, vit satis pius prima vice vidisset Summum Pontificem super humeros gestari cum Thiarâ in capite, tanta deuotione, & reuerentia erga illum affectus fuit, vt cœperit iteratis vicibus pectus suam obtundere. Tunc dubitavi, an ex condito sic adorare Pontificem esset licitum, & in rigore, ac speculatiuè loquendo, adhæsi sententiæ affirmatiuæ, Nam, vt obseruat Raphael de la Torre in 2. 2. *D. Thomæ q. 84. art. 2. disp. 5. num. 1.* & alij, ex placito, & intentione signa adorationis pendent, & certum eorum numerum designare impossibile esset, tamen ipse aliqua signa externa particularia adducit, & inter illa tunsionem pectoris apponit, *vbi sup. num. 27.* Fuit itaque pectoris tunsio caeremonia Iudæorum, vt constat *Luca 18.* de Publicano percutiente pectus suam, & dicente: Deus propitius esto mihi peccatori: & *Luca 23.* Aliqui, qui altiterunt crucifixioni in die Parasceues, reuertebantur percutientes pectora sua. Et exemplo Publicani à Christo laudati, postea Christiani hoc ritu in suis precatationibus vsi sunt, cuius meminit *Turtull. lib. 7. aduersus Marcionem cap. 18.* Cyprianus in oratione Dominica de Publicano, inquit, percutiebat pectus, & peccata intus inclusa, quasi ea excluditur, Greg. Nazianz. *orat. 15. in plagam grandinis:* & D. Hieronymus in *vita Hilariis* ait: Pectus pugnis percutiebant, quasi cogitationes eadè manus posse excludere, & idem Hieronymus grandi silice solebat ferire pectus. D. Augustinus *enarrat. 2. in Psalm. 31. & super Psalm. 146.* Tu dirige cor tuum non potes; tu frange, ille dirigit; quomodo tamen franges? quomodo tamen conteres? confitendo, puniendo peccata tua: quid aliud significat pectorum tunsio, nisi forrè putamus ossa nostra peccasse aliquid cœdimus, & tundimus pectus? sed significamus nos cor conterere, vt à Domino dirigatur. Maximus Taurinensis *Episcopus hom. 13. de Tom. I X.*

Quadragesima: Rectè contundes manibus pectus: si omnem inde furorem malignæ voluntatis excusseris. Nicolaus Primus in *responsis ad consulta Bulgarorum cap. 44.* Hinc etiam pectus percussimus, signantes videlicet, quod nequiter egimus displicere nobis, ac idèd antequam Deus feriat, id nos in nobis ipsis ferire, & antequam ultio extrema veniat. Ita Torre.

2. Cum ergo pectoris tunsio (vt Raphael de la Torre ex *superius* dictis asserit) sit modus adorationis externus, non video cur aliquis adorando Pontificem genuflexione, & pedum osculatione, non possit etiam adhibere tunsionem pectoris, est enim signum agnoscentis peccata, ac petentis eorum remissionem, quæ quidem à nemine magis, quàm à Summo Pontifice petenda videtur, cui Christus in persona Petri dixit: Quemcumque solueris super terram, erit solutus & in Cœlis.

Verùm quia hic modus adorandi Pontificem non est in vsu, & forrè admirationem astantibus induceret, idèd ab illa videtur abstinendum.

RESOL. IX.

Probatur adorationem non solum osculatione pedum, Pontificibus præberi, sed etiam inclinatione capitis, quando eorum nomina in orationibus publicis audiuntur. Ex part. 11. tract. addit. 1. Resolut. etiam 9.

§. 1. **I**nclinationem, & apertionem capitis esse actum externum obseruantia, & adorationis siue politice, siue sacre tradit Lessius *de inst. lib. 2. capite 37. dub. 1. numero 5.* Ioannes Wigert *tract. 8. cap. 3. dub. 1. num. 3.* & Adamus Tannerus *tom. 3. disputat. 5. quasi. 2. dub. 1. num. 13.* vbi sic ait: Scriptura in pluribus locis indicat adorationem, quandoque sine procumbentis gestu sola genuum, aut capitis inflexione, etiam à stantibus fuisse præctam; *Genes. 24. v. 26.* Seruus Abrahæ inclinavit se, & adoravit Dominum. *Genes. 33.* Ancillæ Iacob; & filij earum incuruati sunt. Accessit quoque Lia cum pueris suis, & eum similiter adorassent, extremi Ioseph, & Rachel adorauerunt. *Genes. 37. v. 7.* Putabam nos ligare manipulos in agro, & quasi consurgere manipulum meum, & stare, vestrosque manipulos circumstantes adorare manipulum meum. *Exod. 12. vers. 27.* Incuruatus populus adoravit; 3. *Reg. 1. v. 16.* Inclinavit se Bethsabee, & adoravit Regem.

2. Et hunc adorationis modum refert etiam D. Thomas in 2. 2. *quæstione 84. art. 2. ad 2.* eundemque tradit Benedictus Pererius in *Genesim capite 33. numero 2.* addens etiam istum, qui ad præcedentem reuocari potest, & fiebat per incuruationem corporis, inclinando scilicet caput cum modica corporis demissione. Et vtrique adstipulatur præsens inter homines consuetudo. Et idèd in *Concilio Moguntino §. 2.* & refert Vasquez in 3. *part. tom. 1. disp. 8. capite 10. numero 127.* sic habetur: Et codicem oculis perlustrans, cum quis ad venerabile, & tremendum nomen Iesu deuenerit, caput aperit, inclinatur. Et tandem hunc modum adorandi etiam apud veteres extrinse obseruo in Alexandro ab Alexandro *l. 2. c. 19.* vbi sic ait: Apud exteros verò Cyro Persarum Regi adorandi cultum primùm delatum comperimus, cui proximùm

Diis immortalibus honorem decreuere. Quod mox Indi, & posteri Reges exequi magno studio curauerunt: Id, quod Octavius Augustus, & Alexander Severus præcipue detestati sunt. Nam si quis inter salutandum flexisset caput, aut assentaretur blandus, foras detrudi, atque exigi iussere. Ita ille. Et ante illum Suetonius, & Lampridius in vitis dictorum Imperatorum, ex quibus verbis clarè apparet, inclinationem capitis ad adorationem pertinere; & detectio capitis apud veteres quidem Romanos, Europæosque nostrates, honoris, seu reuerentiæ nota est, vt videre est apud Lipsium in *ampliusbeatro cap. 19. & 20. & l. 1. Electorum cap. 23.*

3. His suppositis, assero (quod probauimus) adorationem sacram, quæ reducitur ad Duliam, pertinere ad viuentes ratione alicuius dignitatis, aut ministerij, quæ inueniri maiora non possunt, quàm in Summo Pontifice; cum sit Prochristus, & Propterus in terra, & ideo etiam inclinatione capitis quando auditur in Missa, vel in orationibus publicis ab omnibus humiliter veneratur, & adoratur: vnde in rubricis Missalis sic dicitur *cap. 5. n. 1. de orat.* Cum nominatur Iesus, caput versus Crucem inclinatur: quod etiam facit cum nominatur in epistola. Et similiter vbiunque nominatur nomen Beatæ Mariæ, vel Sanctorum, de quibus dicitur Missa, vel fit commemoratio: Item in oratione pro Papa quando nominatur, semper caput inclinatur. Hæc ibi.

4. Itaque sicut per adorationem latræ adoratur inclinando caput nomen Iesu, & Hyperdulæ nomen Beatæ Virginis, sic & per adorationem Dulæ possunt adorari inclinatione capitis nomina Sanctorum existentium in Cælo; sicut adorantur quando nominantur in Missa, sic & etiam nomina hominum viuentium ratione excellentis dignitatis, vt Summi Pontificatus; nam vt *superius* probatum est, & probat signanter D. Thomas in 2. 2. *quest. 84. art. 1.* ex mente D. Augustini 10. *de Ciuitate cap. 4.* Adorationem etiam solere exhiberi licite quibusdam excellentibus creaturis, *Genes. 18.* Abraham adorauit Angelos. *3. Reg. 3.* Natham Propheta adorauit Dauid; & alibi sæpe fit mentio talis adorationis ex parte obiecti, id est ex parte excellentiæ rei adoratæ in adorationem, qua veneramur Deum, & pertinet ad latræ, & adorationem, qua veneramur creaturas excellentes, & pertinet ad duliam.

5. Si itaque vt etiam notat Castrus Palas *tom. 2. tract. 8. disp. 3.* Fundamentum adorationis est dignitas personæ, quænam maior dignitas in orbe existit dignitate Summi Pontificis? Ergo ritè, & licite per aperitionem, & inclinationem capitis eius nomen adoratur.

6. Probat nostra opinio auctoritate Aristotelis *lib. 1. ethicorum cap. 1.* quia, inquit, fieri non potest, vt res ipsas referentes, disputemus, nominibus vtimur pro ipsis rebus, tanquam signis; & quod accidit in omnibus, in rebus quoque arbitramur accipere: quemadmodum ij, qui calculis supputant, &c. Si ergo nomina substituimus loco rerum, & accipimus pro ipsis rebus, & tanquam vicaria rerum, etiam nomina Pontificum substituimus, & accipimus pro Pontificibus, & ideo illa adoratio, quæ potest adhiberi personis significatis per nomina, potest extendi ad ipsa nomina tanquam ad signa vicaria personarum. Et quamuis sæpe in scriptura per figuram metonymiam, nomini tribuantur quæ conueniunt rei, aut personæ significatæ per nomen; vt quando dicitur *Aclorum 4.* Non est

aliud non en datum sub cælo, in quo nos oportet saluos fieri; & *ad Rom. 10.* Quicumque inuocauerit nomen Domini saluus erit; & *Ioann. 1.* Dedit potestatem filios Dei fieri his, qui credunt in nomine eius: vt bene notat Vasquez *disp. 108. cap. 11. cit. num. 107. pag. 784.* hoc ipsum tamen clarè ostendit id, quod contendimus, tantam esse coniunctionem nominis cum re, & persona significata, vt sumatur pro illa ipsa, & pro illa substituatur, ac proinde quod adoratio, & cultus latræ, quæ debetur personæ, possit deriuari, & extendi ratione illius etiam ad nomen.

7. Et licet de nominibus Christi, & Dei neget Sorus *l. 2. de iustitia q. 4. art. 2. in fin. pag. 124.* & *Corduben. l. 1. quest. 5. dub. 1. §. Idem obiectum pag. 71. & dub. 4. in respons. ad primam confirmationem 7. argumenti pag. 83. col. 2.* quod sint adoranda, sicut adorantur Imagines; quia solum implicite, & confusè repræsentant Christum, & Deum, & solum ad placitum, & ex nostra institutione ducunt nos in illorum memoriam: non autem quod habeant vllam veram attributionem, aut pertinentiam ad res ipsas significatas, & quod auditis, & lectis huiusmodi nominibus caput aperiamus, aut genuflectamus, non est quia adoremus ipsa nomina, sed solum quia adoramus ipsas personas significatas, & rememoratas per nomina. Sed oppositum aliqui asserunt, & tenendum putant; Probat, quia licet res inanimata non sit adoranda secundum se, cum in se non habeat excellentiam, ob quam adoratur, tamen si spectetur vt subrogata in locum rei adorandæ, potest adorari: sicut adoratur exemplar cum prototypo: tum quia si quis nominibus sacris inferat ignominiam, peccat contra Religionem: ergo ex præcepto Religionis nominibus sacris tribuendus est honor: ergo nomina sacra adoranda sunt. Et hæc omnia latè probat ex Suarez, Vasquez, & alijs Pater Baldelli in *theol. mor. tom. 2. l. 3. disp. 8. n. 5.* loquens de adoratione nominis Christi, & Beatæ Virginis, quæ quidem procedunt seruata proportione, & eodem modo, quo fieri potest in adorationem nominis Pontificum.

RESOL. X.

Quare Eminentissimi Cardinales ordinariæ non genuflectunt ad occursum Pontificis, nec eius pedes osculantur.

Et de osculatione circa manus Pontificis aliqua curiosè observantur. Ex part. 11. tract. addit. 1. Resol. etiam 10.

§. 1. AD difficultatem sic respondet Ioseph Stephanus in sapius citato *de osculatione pedum Romani Pontificis c. 19.* vbi sic ait: Hæc tamen exempla veterem Ecclesiæ disciplinam à nobis copiosè demonstratam minimè euerunt, aut infirmant; cum perfecti viri, qui virtutibus plurimum pollent, vel Ecclesiæ gubernationi insistant, & inuigilant, non semper ad pedes iacere, sed quandoque ad Christi caput accedere dicantur à Beato Cyrillo Alexandrino in *lib. 1. in Leuiticum* his ferè verbis: Ex tribus sceminis, quæ Christum contigerunt triplex Ecclesiæ status deducitur, nam quæ simbriam vestimenti tremebunda terigerat, incipientium: quæ caput Christi vnguento perunxerat, perfectorum statum expressit. Et fortassè non absurdè Cardinalium consuetudo multis ab hinc annis constantissimè seruata, ex hoc sanctissimi Patris testimonio defendi potest. Qui post vnam, vel alteram